

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Sexta. De Immutabilitate Dei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

IV.
D. Bernardus
de simplicitate
Dei probata.

sapientia, vel beata sunt. Sanctissimus & Lactantius Bernardus per totum lib. 5. de consideratione & serm. 80. in Cant. nihil magis inculcat, quam summam ejus simplicitatem, & quia dignum est & justum tanti Viri zelum in defendenda simplicitate emulari, hinc textum ejus & doctrinam paulo fusius citare & adducere volui, itaque cap. 7. cit. lib. Conf. sic disputat: *Mihi vero non deest, quod cogitem melius ejusmodi Deo tuo. Quæris quid? Mera simplicitas. Verò iudicio, natura simplex multiplici antefertur. Scio, quod ad hæc respondere solent. Non multa inquirunt, sed unam tantum divinitatem, quæ omnia illa sunt, Deus ut sic conferre asserimus. Asseritur ergo est non multiplicem, duplicem Deum, & non ad meum simplex perventum, neq. ad id, quo melius cogitari non potest. Tam non est simplex, quod vel uni fuerit obnoxium formæ, quam nec virgo, vel uni cognita virgo. Securum loquor, ne ut quidem, qui vel duplex est, erit meus. Habeo enim meliorem. Ego, quod hunc numero & multiplici anteponeam, sed planè pro simplici spero. Meus Deus ipse Catholicè est. Tam non habet hoc est illud, quam non hæc & illa, est qui est, & non quæ est. Purum, simplex, integer, perfectum, constans sibi, nihil de temporibus, nihil de locis, nihil de rebus trahens in se, nihil ex se deponens in eis, non habens quod ad numerum dividat, non quæ colligat ad unum. Unum quippe est, sed non unitum. Non partibus constat, ut corpus; Non affectibus distat, ut anima; Non formis subsistat, ut omne quod factum est; Sed neq. forma, ut istius visum est. Et post paululum: Non est compositus Deus, merum simplex est. Et ut liquido noveris, quid simplex dicam, idem quod unum. Tam simplex Deus, quam unum est. Est autem unum, & quomodo aliud nihil, si dici possit, misistimus est. Unus est sol, quod non sit alter: Una luna, quod æquè altera non sit. Atq. id quidem Deus, sed plus, quid plus? Unus est etiam sibi. Et hoc vult tibi declarari? Idem est semper, & uno modo. Non sic unum sol, non sic una luna, clamat ut ergo, non esse seipsum sibi. Ille motibus, illa & defectibus suis. Deus autem non modo unum sibi, & in se unum est. Nihil in se, nisi se habet. Non ex tempore alterationem habet, non in substantia alteritatem. Hinc de Eo Boetius. Hoc vere unum, in quo nullus est numerus, nullum in eo aliud præter id, quod est. Neq. enim subiectum fieri potest, forma enim est. Comparat hinc unum omne quod unum dici potest, & unum non erit. Et quia unitas simplicitatis ratio est, omnibus illis locis confirmari potest, ubi Sanctus Patriarcha meram unitatem tribuit, qui plura loca petit, quærit, & inveniet copiosissimè.*

V. Probatur secundo: Omnis perfectio Deo tribuenda est, nisi contrarium ex aliquo capite constet, sed esse omnino simplicem est magna perfectio, ergo: Major est evidens, aliàs Deus non esset omnimodè perfectus; probatur minor, autoritate S. S. P. P. August. lib. 11. de quantitate animæ dicentis, *Præponendum est, quod omnino dividi non potest, & omni compositione caret, & Anselmi 17. Monologii, omne inquit, simplex, quæ simplex, perfectum est composito, ergo.*

VI. Probatur tertio: Discutendo per omnia genera compositionum, & primò quòd non componatur ex partibus Phisicis sive essentialibus, sive integralibus, aut accidentalibus;

quia si includeret omnes partes realiter distinctas, una posset separari ab altera, & sic posset non esse Deus. Deinde partes illas necessariò dependenter ab aliqua causa illas conjungente, seu uniente, & sic non esset causa prima, & consequenter nec Deus, ergo. Quòd verò non componatur ex essentia & existentia illi non necessariò conveniente, aut ex natura singulari & subsistentia, quæ esset complementum, sine quo talis natura esset imperfecta, patet, quia Deus necessariò existit, & natura ipsius est infinite perfecta realiter in omni genere perfectionis competitibilis ipsi, & sic nullo modo dependet ab aliqua causa extrinseca, sed quod sic non dependet, non componitur compositione dicente imperfectionem, ergo.

QUÆSTIO VI.

De immutabilitate Dei.

Quod dixi de simplicitate DEI quantum ad hoc, quòd sit aliquid absolutum, ad quod sequitur negatio compositionis, sic in proposito dico immutabilitatem DEI esse aliquid absolutum, ad quod sequitur negatio mutabilitatis. Esse enim immutabile simpliciter aliud non est, quam esse ex natura sua incapax omni omnino mutationis realis, & sic sub hoc generali attributo immutabilitatis, quod omnia in universum genera mutationum à Deo remouet, comprehenduntur omnes speciales mutationes sub illa contentæ, ut esse impassibilem, inalterabilem, incorruptibilem, ac denique habere totum suum esse inamissibile, & in hac stricta acceptione sic describi potest aliquid immutabile, esse id, quod non potest de novo acquirere, vel perdere aliquid esse reale, seu totale, seu partiale, substantiale, seu accidentale, absolutum, seu respectivum. Hoc præmissis

Dico I. Deus est immutabilis subjective, respectivè ad quascumq. formas reales. Hæc est de fide definita in Lateran. cap. Firmiter, ubi expressè habetur, quòd Deus sit immutabilis, & colligitur ex Script. Malach. 3. Ego sum Deus, & non mutator. Num. 23. Non est Deus quasi homo, ut mutetur, nec ut sicut homo, ut mutetur, Jacobi 1. Apud quem non est transmutatio, nec vicissitudo obambratio. Proverb. 19. Multæ cogitationes in corde viri, voluntas autem Domini in æternum manet.

Probatur Conclusio etiam autoritate S. Augustini serm. 17. diversorum cap. 3. ubi ait: *Qui est, qui misit me ad vos. Quid est hoc? o Deus, o Domine noster qui vocaris? Est, vocor, dixit; Quid est; est vocor: Quia manes in æternum, quia mutari non possum. Ea enim quæ mutantur non sunt, quia non permanent. Quod enim est, manet. Quod autem mutatur, fuit aliquid, & aliquid erit; & tamen est, quia mutabile est. Ergo incommutabilitas DEI isto vocabulo se dignata est intimare, Ego sum qui sum. Et conc. 2. Pfall. 101. Ego sum. Qui? Qui sum. Hoc est nomen tuum, hoc est totum, quod vocaris. Non esset tibi nomen ipsum esse, nisi quidquid est aliud tibi comparatum, inveniretur non esse verè. Ad illud tam magnum Est, hoc*

I.
Quod dictum est de simplicitate dico etiam de immutabilitate.

II.
Deus est immutabilis ad formas.

III.
Autoritates Patrum adferuntur.

est quidquid est. *Quis apprehendat illud esse? Quis ejus particeps fiat? Quis ambelet? Quis aspires? Quis ibi se esse posse presumat? Quomodo à carne & sanguine potest intelligi, ego sum qui sum? Imò lib. de morib. Manich. cap. II. docet id esse naturaliter demonstrabile, dicit namque, docet ratio, nec sane recondita, sed in promptu sita, & exposita omnium intellectui, sed invicta, & ed invictior quod eam nemo ignorare permittitur, Deum esse incorruptibilem, incommutabilem, inviolabilem, in quem nulla indigentia, nulla imbecillitas, nulla miseria cadere potest. Divi Bernardi serm. 81. in Cant. ubi sic de Dei immortalitate discurre: Nam in tantum superexcellit immortalitas Deitatis, ut Apostolus dicat Deo: Qui solus habet immortalitatem. Quod ego reor pro eo dictum, quòd solus sit naturam incommutabilem Deus, qui ait: Ego Dominus & non mutor. Vera namque, & integra immortalitas tam non recipit mutationem, quam nec finem, quòd omnis mutatio quaedam mortis imitatio sit: Omne etenim quòd mutatur, dum de uno ad aliud transit: Esse, quòd modo necesse est moriatur quòd est, ubi esse incipiat quòd non est. Quòd si tot mortes quot mutationes, ubi immortalitas? Et huic vanitati subjecta est ipsa creatura non volens, sed propter eum, qui subiecit eam in spe. At tamen immortalis anima est: quoniam cum ipsa sibi vita sit, sicut non est quo cadat à se, sic non est quo cadat à vita. Verum cum conflet suis affectibus mutari eam, agnoscat ita se Deo in immortalitate similem, ut sciat sibi deesse non modicam immortalitatis partem, soli cedens, absolutam perfectamque immortalitatem, apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio.*

IV.

Ratio probans immutabilitatem veram.

Probatur Conclusio secundò

Ratione Metaphysicà desumpta ex Doctore: ex summa simplicitate, infinitate, necessitate essendi, &c. sic, si Deus est ens necesse esse, non potest transire ab esse ad non esse, & e contra, si immensus, ad locum mutari non potest, si denique summè simplex & infinitus, nullam potest accipere aut perdere formam, sed non potest mutari nisi aliquo ex his modis, ergò est immutabilis.

Confirmatur, quòd mutatur ideo

mutatur, ut acquirat aliquam perfectionem si mutatio perfectiva sit, vel si amissiva perfectionis est, ideo contingit, quia non est cum summa perfectione, sed enti simpliciter infinitæ perfectionis repugnat amittere perfectionem, aut acquirere, ergò.

V.

Non tamen ad denominationes.

Dico 2. Deus non est immutabilis ad denominationes sic, quin plures possit habere quas antea non habuit, & perdere quas habuit. Hæc est Pontii & in re communis. Probatur, Deus aliquando dat gratiam & aliquando non, sæpius concurrat ad aliquem effectum, ad quem antea non concurrat, conservat hominem dum vivit, non conservat post mortem, sed hæc sunt denominationes, &c. ergò.

VI.

Dices: Talis mutabilitas arguit imperfectionem in Deo. Contra per talem mutabilitatem colligimus, quòd habeat virtutem productivam creaturarum & providentiam, quæ eas dirigat in suos fines, ergò arguunt potius perfectionem quam imperfectionem. Sed contra I. conclusionem sic

Arguitur: Deus in agendo ad extra est

liberrimus tam quòd ad exercitium, quam quòd ad specificationem, sed hæc libertas consistit in posse elicere, vel non elicere actum volendi, aut nolendi circa quocumque objectum ad extra, ergò potest Deus tales actus recipere, & eis carere, & consequenter erit capax mutationis ad formam absolutam, & ejus privationem. Hæc difficultate prellus Cajet. I. p. q. 19. a. 2. 3. ingenue fatetur voluntatem divinam potuisse ab æterno carere aliquo actu absoluto libero, quem defectò habet: Hæc quidem evasio in re difficili est directè incidere in Scyllam cupienti vitare Charybdim, ut videre est apud Smising tract. 2. Disp. 3. n. 17. & Suarez disp. 30. Metaph. Sect. 9. & alios omnes Receptorum qui gravissimè censurant Cajetanum in hoc puncto, & merito, nam illa perfectio voluntaria quæ ab æterno potuit deesse voluntati divinæ, ut vult Cajet. vel est aliquid distinctum realiter à voluntate divina, ejusque actus necessario ad intrà, vel est realiter idem voluntati, & sola ratione ab ea distinctum; primum salvis fide dici non potest, quia in divinis nulla datur distinctio realis nisi inter personas: secundum dicitur, ergò tam inseparabilis est illa perfectio voluntaria à divina voluntate, quam inseparabilis est ipse actus necessarius ad intrà, & consequenter nulla est evasio vel necessaria, vel voluntaria in Deo, quæ per ullam potentiam sibi unquam deesse potuit in ullo sensu, & sic inutilis est evasio Cajetani. Casp. Aureolus, &c. aliter & aliter respondent, optimè tamen omnium nodum difficultatis solvit Doctor I. d. 39. q. un. n. 21. §. juxta prædicta, in hunc modum: *Voluntas divina non est in se differens ad diversos actus volendi, quia hoc in mea voluntate non erat sine imperfectione. Et paulò post: Remanes ergò libertas illa, quæ est perfectiva & sine imperfectione, ad opposita objecta scilicet, ita quòd sic ut voluntas nostra potest diversos voluntati tendere in diversa volubilia, ita illa, scilicet divina, voluntas potest unica simplicissima voluntate illimitata tendere in quocumque volubilia. Quòd postquam probavit ac declaravit, subiungit: Ita igitur libertas ponitur in voluntate divina per se primo, & in quantum est postea operativa, licet ipsa non sit productiva, nec receptiva voluntati sui. & tamen potest in ea salvari aliqua voluntas etiam in quantum productiva est, licet enim productio in se existente non necessariò comitatur operationem ejus, quæ operatio est in æternitate, & productio esse existente est in tempore, tamen operationem ejus necessariò comitatur in esse volito. Et infra n. 22. *Voluntas divina in quantum ipsa est sub voluntate est prior voluntati tali, id est libera, & ita tendit in illud objectum contingenter quòd in eodem instanti potest tendere in oppositum objectum. Est itaque secundum Doctorem & veritatem unicus tantum in voluntate divina, & simplicissimus actus improdudus secundum suum esse absolutum necessariò & inseparabiliter inexistens (cum hoc tamen voluntarius & liber libertate essentiali) quòd propter sui imitationem ab æterno Deus sese amat & vult, & simul vult omne aliud volubile, cum hac tamen differentia, quòd ad Deum & ad alia ad intrà summè necessariò, ad res vero extrà ita libere tendit & terminatur, ut potest**

tuerit non terminari, vel ad oppositum terminari. Libertas ergo DEI ad extrâ consistit in libera tendentia istius unici & simplicissimi actûs suæ voluntatis in opposita objecta, quæ libera tendentia ac terminatio, cum nihil intrinsecum addat voluntati divinæ, aut ejus actui, hinc per hoc, quod potuerit ab aeterno ipsi adesse, vel abesse, non arguit in Deo ullam mutabilitatem Physicam vel subjectivam. Unde in forma ad argumentum, concedo majorem, in sensu jam explicato, & negando minorem, quia libertas Dei ad extrâ consistit in eo, quod potuerit ab aeterno actus ille divinæ voluntatis in se unicus & summè necessarius liberè terminari, vel non terminari ad objecta creata, unde nego consequens, quæ non sequitur, quia tantum inferri potest, quod Deus potuerit non habere aliquam terminationem & tendentiam quam defecto habet, sed nil contra nos.

QUÆSTIO VII.

De Aternitate Dei.

I.

Aternum diversimodè accipitur.

Adverte diversimodè aliquid dici a-

ternum, primò accipiendo ly aternum pro eo quod longo spatio durat, estò initium & finem habeat, sic accipitur Gen. 17. Dabo tibi & semini tuo omnem terram Chanaan in possessionem aternam, id est longo tempore possidendam. Secundò pro antiquitate sic Gen. 49. Messias vocatur desiderium collum aternorum, id est antiquorum Patrum. Tertio pro eo, quod habet initium, sed caret fine, quo sensu beatitudo dicitur vita aterna. Quarto potest accipi pro eo, quod caret principio & fine secundum durationem, non tantum secundum dependentiam, quo sensu si Angelus esset ab aeterno productus, & conservaretur in aeternum, esset aternus. Quintò denique accipitur ly aternum pro eo, quod nec actû, nec aptitudine habet principium, aut finem, seu quod à se ipso habet esse absque principio, & sine fine dependentia ab ullo alio, & in hac acceptione nobis hic de aternitate est sermo, Boëtius lib. 5. de consol. prof. 6. sic eam describit, quòd sit interminabilis vita tota simul & perfecta possessio, à qua non multum differt hæc Anselmi c. 24. Monol. dicentis: Aternitas est interminabilis vita tota simul & perfecte existens possessio. Quam descriptionem cum Doct. quodl. 6. art. 1. n. 15. explicant Theologi communiter sic: Per ly interminabilis intelligitur negatio inceptions & desitionis, in quo distinguitur ab ævo, quod est duratio permanentium: Dicitur vita, quia talis interminabilitas soli substantiæ viventi competit. Dicitur tota simul, ad significandum quòd non debeat esse possessio vitæ cum successione acquirendo nimirum partem post partem, in quo distinguitur à tempore quod est duratio successivorum; additur perfecta possessio, ut excludatur quæcunque dependentia ab extrinsecò proveniens, ubi possessio etiam rationem generis habet, quia in hoc convenit aternitas cum duratione creata; & licet hæc definitio bona sit clariùs conatur aternitatem explicare per aliam Pontius disp. 3. q. 4. scilicet quòd sit perfectio illa, à qua habet res aliqua sine dependentia

Descriptio Boethii.

ab alio, necessariò existere absq. principio & fine, secundum totam suam entitatem, hoc notatò

DICO: Deus est aternus. Est de fide in sæpè cit. cap. Firmiter, & colligitur ex Script. Psal. 89. A sæculo & usq. in sæculum tu es Deus, & 101. Tu autem idem ipse es, & anni tui non desicient. Ecles. 18. Qui vivit in aeternum creavit omnia simul. Probatum id ipsum Sanctorum Patrum Autoritate, S. Augustini lib. de natura boni cap. 1. Summum bonum, quo superius non est, Deus est, ac per hoc incommutabile bonum est, & ideo verè aternum. Et in 83. qq. 19. Quod incommutabile est, aternum est: Semper enim ejusmodi est. Quod autem commutabile est, tempori obnoxium est: Non enim semper ejusmodi est, & ideo aternum non rectè dicitur: quod enim mutatur, non manet, quod non manet, non est aternum. Aternum cum propriè dicitur neq. quidquam præteritum quasi transferri, neq. quidquam futurum, quasi nondum sit, sed quidquid est, tantummodo est. Bernardi serm. 31. in Cant. ubi de Dei aternitate & incommutabilitate sic loquitur: Tolle nempesuit & erit, unde jam transmutatio aut vicissitudinis obumbratio? At quicquid veniens ex eo quod fuit, non cessat tendere in id quod erit, transitum sane habet per est, sed omnino non est. Nam quomodo est, quod nunquam in eodem statu permanet? Solum proinde verè est, quod nec à fuit præciditur, nec ab erit expungitur: Sed solum atq. inexpugnabile remanet eo est, & manet, quod est. Nec fuit sane, tollit illi esse ab aeterno, nec erit esse in aeternum: Ac per hoc sibi vendicat verum esse, id est increabile, interminabile, invariabile. Et serm. 111. de diversis, perseverantiam ponit aternitatis Dei testimonium, ait enim: Imago siquidem aternitatis divinæ, perseverantia est conversationis nostræ, ut quomodo ipse est, ita & nos sumus in hoc sæculo, incommutabilitatem illam pro modulo possibilitatù nostræ imitantes.

III. Deus est aternus.

Ratio Metaphysica sumitur ex aliis attributis Dei negativis, nam quod necessariò est à nullo in suo esse dependens, ortum & interitum sui nec habet, nec habere potest, consequenter est aternum, sed Deus est talis, ergò. Ex hac Dei perfectione sequitur, quòd Deus debeat esse coexistens omni tempori, quod tamen sic non est intelligendum, quasi coexistere præterito, dum est præteritum, aut futuro, dum est futurum, quia hæc tempora ut talia non existunt realiter & consequenter Deus illis realiter coexistere nequit, sed in hoc sensu, quod nullum sit tempus præteritum, præsens, aut futurum, cui Deus non necessariò coexistere, coexistat, aut coexistet.

Ratione præbatur aternitas.

Dices: Hoc esse contra SS. PP. qui in variis locis dicunt respectivè ad aternitatem nihil esse præteritum, aut futurum, sed omnia esse præsentia Deo, sic loquitur Augustinus s. de Trinit. 16. Apud Deum, inquit, nec præterita transferunt, & futura jam facta sunt, & cap. 12. Apud Deum præterita & futura sunt, ergò. Respondeo S. Augustinum aliosque Patres tantum velle, quòd Deus ratione suæ infinitæ scientiæ habeat omnia futura & præterita sibi objectivè præsentia, cognoscendo nimirum tant perfectè, quæ facta sunt & quæ futura, ac si omnia essent realiter existentia, & hoc modo S. Augustinus se ipsum explicat s. de Trinitate

III. Quomodo ad aternitatem nihil est præteritum, sed omnia sunt præsentia.

tate